Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СВЕТ

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера деиз • ШОЛАТТА, 24 август, 1974 шу. • № 102 (5393). • Мах 2 кеп.

Пхе шера план— ханал хьалха

Грозненски химико - технологически техникум чакхъеьыьхьхачул тІехьаргІа В. И. Ленина цІергІча Грозненски мехкдаттА ханал хьалхачул завода № 1—2 йолча установке балха ера Астахова Надежда Степановна. Оператора балхах дика кхеташ даим технологически режим пийла лелаеш я из. Хьанаре кхьаьгаш ший новкъосташа даим хьокхан телаш хилдарх коммунистически кхьаьгаме ударник яха сийлен цІи еннай цунна. Техникан училища чоку а ыьккха цига балха бахкча специалисташа специалисташа дог рьаьа долаш дІалу по ший опыт.

Завода пехашта юкъе яьржча социалистически яхьа хьалхара моттиг яьккхай Надежда Степановна кхьаьгаш йолча цеха коллективо. Уж толамаш доахача дизза дакъа льаьад Астаховаз а.

Обществении вахаре а хьанаре дакъа лоаш Надежда Степановна. Цеха партийни бюро чевнан Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарчан Совета депутатан я из. Уж деккарашш даим цІенен дизза кхоачашдиг по.

СУРТА ТІА: оператор коммунист Н. Астахова.

А. КЫЧИКОВА сурт.

ЛАКХЪЕ АТЕИСТИЧЕСКИ ПРОПАГАНДА

Нахха санхотамцара, бахар-пеларца-атта діа ца нъастача зоьмрча хІиттаг цаІ ца ды. Шо тувлаьйча наьха социальни хьанар гучудаийтад ца, общественни рузьльаьх бокьонца дараш е харц дараш малагІаш да нъастаде ца хоьча хсоачабу ца уж. Дьно наьх бокьонца долча дунен тІара хургда нхача «баьнь дуненга» аьхьл, тахан вайна хьалхашка латтача проблемаш тІара а боахаш.

Цул совгІа ды ба діаяхача замах хехдиеца зене гІулаяхаш — дезале социалистически доаца хІамаш леладер, дьна цІийш даздеча хана нъахьсагІа дисциплина телхьалга, тайп-тайпара национальни предрассудкаш духьхгІа гучуоьвлилга, ньаьн ший довзан чухьмечар, ше мара ца лархІар духдулуна хьаст. Из нъаьстта холуш да Нохч-ГІалгІайче санна йолча дуьхьа кьаьнаш дахача моттигашка. Цудухьа наха атеистически ихташ балар нъахьсагаьчий коммунистически дог-уйла йолаш хьаьпхебара барка лоарх1аменГІара дакъа да.

Атеистически балх ваьй республике чІоагІбе безилга дуьхьа кьаьнаш дахаш хилярца дувзаденна хилярал совгІа дьна хьаьл чевлхане хилярца а дувзаденна да. Республике тІехьарча хана лаьгІьенна яьк а закона бокьонех а йоацаш шоай дьна гІулаяхкаш деш я «Кунта-Хьажий», «БатІал-Хьажий», «Дени-шейха», «Баматгири-Хьажий», «Висах-Хьажий» мурдий тоабаш. Цар нъийлагІа зерата бийсаш ю, наьха унахцІенс тенхаш зикрашш ду.

Республике шерра дьарна да бусалба дьна хьехамо яххача тайпара кашмашка нах діабехкар. Цу тІа унхаза дизза доаг шоай бе дехк саго херма боацуча, заменг маяхха Іаьдала йоагІаш йолча органаша регистраци ян боацуча дьна дьвьна.

Из ишшта хилара бахьан да нъахьсагамхой депутатий моттигера Советаш юрташкарча кашмашка малагІа гІулаяхаш ду, уж чакдоахараш малаш бе хьомаш йоацандаь. Бахача наьха ньмаш ешнаш а башхаломаш а тархьа а еш оттадь ренна саг дІаволлара нерда диттуш йоацуча а хевш цу хьалах пайда а эцаш бусалба дьн Іаьдалца діабехка Іерт уж байна боррга бусалба нах, царца цхьана атеисташ а номинисташ а тІехьа. Хьаьта из доррига нохчийн гІалгІайн ньмаш Іаьдал да ала а Іерт.

Унназа шоай деш аьлаза даргІадц районнин юртийн Советтий исполкомаша, хІаьта ишшта административни органаша, а.

Цу гІулаяха цхьа баглуш я. Бусалба дьн Іаьдалах нах діабехкинга діадбанкхалургдац цун меттА наха тІа а эцаргдолаш, хІаназарча заманца товрг а доляш нерддадар хьа ца ихьаллачь. ХІаьта унхаза шерра ниьн хьебеллалу республика Іилмвохота, культура болхлоцта, кхьча учреждениШта.

Атеистически пропаганда айлязца пргІобаилгга тешал деш цхьаьнца цхьа хІама а да. Республика цхьайолча районашка моттигаш я бусалба дьн дай берашта ньайлагІа жайнаш, ньарІа хьекх гІерташ. Дунхе ха йаьцца Уруч-Мартановсин районе Гех тІаьчА Хатуев Мусийнен Комсомольское яхача юртарчу Абдулаев Салмазан берашта ньарІа деша яхаш нисаш дарах уголенни бехн бкр.

Ишттача хьалашка Іилма атеизма пропагандиста бе беза болу чеалхане ба. ТІагІертта болх бешш цунца цхьана дога йІоахал йолаш хила веза из. Ший знаенш массаза а шерьеш хила веза. Цу хьанъехьа царна дикка гІо ду районашка а, республика а оча семинараш. Хьаьта а Іилмани методически знаенш тІа-тІа аьсамьхьара нарттерадар пропагандиста ше беш бола болх ба. Цудухьа пропагандисташтА, нъаьстта нортарчаьна моттадг деза эцаш дола атеистически литературуш.

Тоабанза баргІаш атеистически литературе пропаганда яра болх а. Чанхьхьа еза атеистически читательни конференцеш.

Іилма-атеистически ихтатан балар — из идеологически балха лоарх1аме дакъа да. Специалистий партийни, советски, комсомольски, профессиони болхлой денхар да цу балха юкъе хьинарен цахаддаьш дакъа лацар.

ХІара шера баьцаддаьрашка хьаьжьаьду Ленина цІергІчу Сунженски колхозо комунист Асаев Сидекь керте латтача баьнаьдаьрашка леладеча бригада коллективо. Уж шера а дика дикІьхьй унназа парсаш, помидораш, хоташ.

СУРТА ТІА: бригадир Асаев Сидекьн колхозхо Амаева Падами керда хьаьхьа помидораш торгоон сете діаяьхьйта кийчъеш ба.

С. ХАКИЕВА сурт.

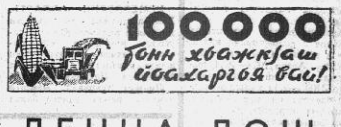

ДЕННА ДОШ КХОАЧАШДЕРГДА

Уьх шера республикерча хьажжІаш лелаеранца хьалхашка оттадь декхар — 100 эзар тонн хьажжІаш йоахиргІа Іалашдар, дика кхета а деш доррига низаш оардагІдаьха тІадийрад тхо дукхагІа хьажжІаш яха.

Ворхі саг ва тха механизированни звенеца. Уьх шера 200 гектара тІа хьажжІаш 200 гектара тІа гидуаргаш кхею оаха. Партегеш советски халкъаьген КПСС Центральни Комитето лаьча Бжайкарала жоп а луш дуькагІа лаьттаннцара йоала продукташ яха дош а лемна оаха лаьрхІад план 30 центнер йолча 40 центнерал кІезнагІа йоацаш хІара гектара тІара хьажжІаш яха, план 10 центнер йолча 13 центнер гектара тІара гидуаргаш даха.

Охоп ленна дош кхоачашдергхиларах тийша да тхо. Гурахьа аька а аьха дика тоадьаьча, удобренешца хьалнДьаьча лаьтта дІайийнай оаха уж культурашш. Хан-ханнахьа култивация яьй, подкормка яьй, оасарах цІенеш химически обработка яьй.

ЧІоагІа лоарх1ам бен леладьд оаха хьажжІашта хий дехкара гІулаях. Харжашка гІолала чухецаш, ишшта чудилла йиш йоацуча пасосаш оттаьй а шозза, хІаьта цхьайолча участкашка кхоза а хий диллад. Оаха хьийга ка зехьа дайнадаш ала йиш йолаш да тхо. Дог Іабаш хозахет тоаенна, дика хьийка латтача хьажжІаштА бІара хьежача. Бакъда хІаьта а царна доал делга мела диташ оаха. Дийнаьх а бус а лораю уж, Іунад ду царна.

Хала а атта а хьажжІаш хьаьхкеяр ах гІуьаьх мара лархІаш оаха. Ишшта лоарх1ам а бехкторхьам а да хьийка культурашш ханнаьха а да йотташ а чуэцнарца. ХІаьн ду гІулаяхка йоахко еш да тхо. ХьажжІаш чуэца техника кайчъеш, кулга ціена боацуча нахах хьажжІаш лоарда де мел доаг1ар дош да тхо. Оахоп лелаеча ши біаь гектара тІара бархІа біаь тоннал кІезнагІа йоацаш фуальньха хьажжІаш чуэцар — ишшта да тха декхар, хІаьта из тхоГа кхоачашдуьргдолаш а да.

О. МУСАЛАЕВ,
Шалински районе «Передовой» совхозе звеньевой.

Сихха кийчо е хьажкІаш чуэцара

Дика хиийкъай тха районе колхозашкен совхозашкен хьажкІаш. Цудухьа уж паччаьхьалкхеш діаьлара план районе кхоачашдергхиларах шеко яц. Хіаьта діаяла езар 12000 тонн я.

ХІанз хьажжІаш чуэцара кийчо еш ба районе боахамашка. Техника мишта кийчъю хьомаш хилар уьх деношка районе оше вІашагІьелла комиссе. Халахете а, белгаллакха доагІа хьуьжьам чуэца кхаьнка арайоккхарйолча техника тоаяра, кайчъяра районе дукхагІдолча боахамашка йоагІа йоаккхе еш ца хилар.

Ишшта, «АтаГинский» совхозе хьажжІаш чуэцача шийтта комбайнах бархІ хІанз а тоаг йолаяьлш. Кхай тІара хьуьжьам діаккхььлш лаьтташ тІехьа а йийза 30 чаразашца дела трактор хургьа. ЦхьабакъІца царех иттех трактор шинаш йоацаш латт. Оттаьйш хьажкІаш чуэцаш дергдолча балхий плян а. Ялат хьаГІаяца кийча ші хьатташ. Кхо біаь тоннш хьажжІаш чуйохка лаьрхІа хьабаь доа хІаьз а тоабаьбаш. Хіаьта кергІабар хьабара а хІаьн дахьаш, из хьабара гІірс болларе а. ШолларІа отделе дола тараз а тоаданза да. Комбайнеращца собрани чакхъьяьхкаш. Лоацца аьлча, хьажкІаш чуэца кийчо яра да тухьнйташ лаьтта боахамс. Хіаьта уьх шера 1000 гектара тІара ялата из культура чуэ еаш да «Атагинский» совхозе.

Пхи біаь гектара тІара хьажжІаш чуэ еаш да уьх шера «Советская Россия» колхозе а. Ялат чуэцара дергдолча балхий плян оттаьй. Вурийтта дійнаьхь берриг а лаьрхІам ярца. ЦхьабакъІца комисси колхозе хьожаш кинначу дийнаьхь хьажжІаш чуэцача ворхІнех пхи комбайн тоаяяза яр. «Атагинский» совхозе санна хьуьжьам чуэцара кайчъяяза я хьаьта «Советская Россия» колхозе а.

Тамаш йолаш сурт бІаргадайра комиссе членашта «ГІалаловский» опытно-хьожхама боахамс. Ворхінех кхо комбайн хьажжІаш чуэца йолаг кийча яр, кхоъ тоаеш латтар, хІаьта «Херсонец-І» маркаяйолаш цаІ, кхыча агрегаташ тІа уттаг оатхалаш діа а ньхьа, парх аьина йохаяь латтар. Оттаяяза яр фуальньха хьажкІаш йокъьюр установка а. Цунца цхьана алат хьанчъаяра дика кийчъяьй ду боахамс хьаттаа а.

Ленина цІергІча колхозе 610 гектара тІа кхеьй уьх шера ялата хьажжІаш. Хьуьжьам чуэцаш ялх комбайн хургьа. Царех йиъ мара тоаяьйш. Оттаьйш уьхяза хьажжІаш чуэцаш дергдолчун план а.

Кхиа боахамца дукхагІа терхам тІабоахийт техника тоаяра «Ермоловский» совхозо. Ворхінех ялх комбайн болх іаболабе кийча я. Дика віаьш тІехьадььхкхад уьхяза кхуга ціена боацуча нахах хьажжІаш дораяра гІулаяхх а. ГрафикагІа хІара дийнаьхьен буси кхебаь хьуьжьам лорабеш совхозе хьажкъа тІадьожамца комитетера, партКомера нах худ. Цул совгІа лаьрхІа оттабь объеЗдчукаш а ба.

КПСС Грозненски райкома, юртболхама управлене, хьажкъа тІахьожама комитета ойлаеш, юкъе а болаш кинначу комиссе колхозий, совхозий кулгалодай декхарйаьла бар, гучадаьла кхоачамбоапараш діа а дьвьна хьажкІаш чуэца кийча ба аьина 1 сентябрь тІаьхьоачаш рапорт дала йиш хургйолаш лаьрхІа вІашгІьелла.

Ф. ВАСІЛЬКОВ,
Грозненски районе хьажжІаш тІехьожамца комитета председатель.

Л. РУДСКИЙ,
«Заветы Ильича» газета юртболхама отдела заведующий.

Беррига бехктоккам кхета а беш...

Ишлагіча пятилетка кьоастамбеча уьх шера къьастта дика къахьийгад Ачхой-Мартана районерча кхаьн леладерца. Дика хьийка ка бола лелаташ чуййад районе боахамашка. Шера ялан 3200 тонн йолча паччаьхьалкхенна діаеиай 4000 тонн. Планал совгІа кІа діаЛулуга хІанз діаЛо хьоЛ да.

Іаьлаьмате дика я хІаьз районерча совхозий кхашка кхачаш датта хьажжІаш. Керда социалистически декхараш тІа я маш, царех 2100 гектар ялатийна чуэца я хІара гектара тІара 38 центнер фуальньха хьажжІаш чуэца а лаьрхІад районерча ахархоша. Из хул хьаьхьа социалистически декхарех лаьрхІа хиннйчул хІара гектара тІара 6 центнер дукхагІа.

Кхы а лаьхара хьоккамаш даха лаьрхІад кьаьст-кьаьстача хьажжІаш кхеераша. Масала, хІаранг 200 гектар хьажкІаш ялатийна чуэца а хІара гектара тІара 50 центнер йолаш фуальньха хьажжІаш яха а лаьрхІад «Лермонтовский» совхозерча Матаев Берсаси Захаев Лечаеш. 250 гектарах хІаранг тІара 45 центнер фийг бола хьажжІаш чуэца дош деннад Чагаев Іимрзна. Районе эггара лаьхкехьара хьуьжьам чуэца лаьрхІад «Лермонтовский» совхозерча звеньевойс Губиев Султана — 92 гектарах хІаранг тІара 80 центнер фуальньха хьажжІаш яха. ІІданагІа 2500 тонн йолча 3500 тонн хьажжІаш Даьхенна діаьла дош деннад Ачхой-Мартанерча хьажжІаш кхеераша.

Ханнаьхьа ца дойташ из доккха беркат чудерзадар районерча берригча хьажжІаш чуэца лаьрхІад «Лермонтовский» совхозерча звеньевойс Губиев Султана — 92 гектарах хІаранг тІара 80 центнер фуальньха хьажжІаш яха. ІІданагІа 2500 тонн йолча 3500 тонн хьажжІаш Даьхенна діаьла дош деннад Ачхой-Мартанерча хьажжІаш кхеераша.

Шоай художественни самодеятельностаца къьастгамхой самучъьаьдаккхаьрал совгІа, социалистически яьхь карагІдаьлларнар наха ІІздоьзийташ, балха кхоачашдергхиларах. Ишшта чудилла йиш йоацуча пасосаш оттаьй а шозза, хІаьта цхьайолча участкашка кхоза а хий диллад. Оаха хьийга ка зехьа дайнадаш ала йиш йолаш да тхо. Дог Іабаш хозахет тоаенна, дика хьийка латтача хьажжІаштА бІара хьежача. Бакъда хІаьта а царна доал делга мела диташ оаха. Дийнаьх а бус а лораю уж, Іунад ду царна.

Хала а атта а хьажжІаш хьаьхкеяр ах гІуьаьх мара лархІаш оаха. Ишшта лоарх1ам а бехкторхьам а да хьийка культурашш ханнаьха а да йотташ а чуэцнарца. ХІанз ду гІулаяхка йоахко еш да тхо. ХьажжІаш чуэца техника кайчъеш, кулга ціена боацуча нахах хьажжІаш лоарда де мел доаг1ар дош да тхо. Оахоп лелаеча ши біаь гектара тІара бархІа біаь тоннал кІезнагІа йоацаш фуальньха хьажжІаш чуэцар — ишшта да тха декхар, хІаьта из тхоГа кхоачашдуьргдолаш а да.

О. МУСАЛАЕВ,
Шалински районе «Передовой» совхозе звеньевой.

КХОАЧАШЪЯЬЙ БАРХІ БЕТТА ЗАДАНИ

Кьаьстта дика къахьегаш ба пятилетка дІьлаГІча, кьоастамбева шера Грозненски «Дружба» яхача картонажни фабрика болхлой. Цьна бутт ІІабахийтабаш цар уьх шера паччаьхьалкхен планн ТІаийна социалистически декхараш ТІехьхоачаш ца деш. Продукция реализаци яра бархІ бетта план 14 августе тІехьхоачаш а еш, планал совгІа маьхала маьхала йоаккхаргІ ачкка продукци. КхойтталагІча августе денз сентябрь бетта календарийна ТІаьхьоачаш ца еш бутт бовлелца кхм а планал совгІа

ЛЕНИНСКИ КООПЕРАТИВНИ ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

Коммунистически партя кулаталла, сийлахь - доккхача эрсий хьажо вежаршца новкъостал а деш буржуазиэ-помещийн строй дайийкхал Нохч - Гіалгіайчен къаьстеташ хоттиг, доаллача историческа хана оаларгара дина хуьшдаьр хиннад общественно - экономическа вахара дерригача доаькъошка.

Ленинскэ кооперативнэ плана юкъаяра принципашца хьежжа ею хиннай Нохч-Гіалгіайчене юрта боьхкна социалистическэ революцэ. Цунах ца цхьаьна юртигера хьаллаш шоай тайпара хилаьрг нийсеннача боккхийча башхаллоашца белгалгіьийна а хиннай из (юхьышца колхозаш боьхкеча хана аьхкагіа хиннай ура Ніаьхо боьдаьн ханачуг). Эгіарг хьаьлха, дукхагіа хозаре Нохч-Гіалгіайчен кхаь зонана юкъъ ца боккхий башхаллоашца.

Хьалхарча зоне 1920 шера а тіеъ ца хьаьхийкий колхозаш (артеллаш) — Ассиновскэ, Нестеровскэ, Слепшовскэ, Троицкэ станишшкаш; массе - метте 1929 шера гурахьа шерра дайе боьла а еана, керттерча дакъе 1931 шу кхоачалуш чаккъьлгар коллективношца. Шоллагіча зоне коллективни боьхамашца (тоаш) ціхьилар 1934 шера, шера коллективизаціи керттерча дакъе 1935 шу кхоачалуш чаккъьлар. Хіаьта хьоалагіча зонах аьлча, цига коллективизаціи керттерча дакъе 1936 шера аьхкі чаккъьлар. Коллективизаціи чаккйаккхача хана уьллаца инфеьлар тайпай традиціеш, Іедаташ, шарілат чіоагіга. Чуденнай, кулакаш духовеьстош чіоагіга ваьнна йоаьшца дуьхьа ле оаш хилараца, юрташца парторгазиацеш, кісіца хилараца, юртсоветаш мела хилараца, специалисташ ца тоьаргаца, дуьжагіа, бола доаькрий боазуьн - дешар ца хоьш хилараца, кхьаргашца юьхьаеана йоккхий халонашца. Уж деррига хіамашца шоалагіча зоне а хийсаеца, цхьаьбаьхьа кісіца агіча боарамг.

Нохч-Гіалгіай ахархой капиталистически формица юкъе а хоташ социализмагіа боьхаре керттера нийх хилар царна кооперированш арах. Иштта деліабаька цар ваштіехьаьннад вай мехкарча вежаршца долча халхъьаьа, эгіарг ыьхьа эрсий хьалхъ чіоагіга массе агіча-агіча хьоалагіча хьаьлоашца хилараца. Экономика тоайран дегіайоаьлараш хиленза дарглоаца дукхха ахча хьаьхийар наччаьхьаькенно Нохч - Гіалгіайчеъ ца оагіагіахьота.

1928—1937 шерашца республика халхъа боьхамга діаьхийта капиталын аьжженн 107 миллион сом совгіа хилар (віаьннийсеннга мевлаьшца дукхаьхьа). колхозашца шоаш діаьдаьхийтар доепаш. Цу новкъостолах, цунца цхьаьна, юрта боьхамера эксплуататорски отношенеш діаьлар дуьхьа хьоаьсеш боьрзаьхьара экономическэ лаьрд а хилар.

Антисоциалистически - антисоветский элементаш дорха дуьхьале еча хьалашка хьаьдо болибер Нохч - Гіалгіайчене колхозий боьхам. Юртбоьхама производствена коллективизаціи ярен дегіайоаьлаьрен темпаш мелчьна доархіамегіарча - бакьонех ца! из дуьхьале хилар. 20 шерашца юкъехьачаьна хана 5 эзар совгіа кулакиш боьхам бар Нохч-Гіалгіайчене (цу дакъе 420 казакий станицашца), ціаьта дерригача ахархой боьхаьнех 6 процент гарга хулар уж. 30 эзар саг хіана бан аьнна вар кулакиш дезаьлех. Нагахь саьнна кулакех сонгіа, царна нийсса хіина бан аьнна хьаьл долаш бола ахархой а нарна діатіаьтехьа, юрташца эксплуататорски нна 9—10 процентаьга діаькоочаш бар. Цар доаьлаьла - ер дукъ оарглоаца 36 процент совгіа говраш, 39 процент юртбоьхама кечаа, 73 процент жа. Дукхаьча кулакиш боьхамашка 10—15 дистан оаьхьа діаьта дар, 5—7 говр ер. Нохч-Гіалгіайчен еррига лоамашкахье бларчча хьаийача, юкъера лаьрхіача хьаьл кулакиш боьхама 250 бежан кхоеначь. Цу тайпанера, юьс бараш боьздабаьра йоккхий тороналл боьхал хиннад кулакаш. Хіаьта царех цар хьашт долча тайпара пайда эцаш а хиннад, цу цхьаьна хаина, революціэ горнеаьнна, а сайна, эксплуататор ахфеоаьлин формаш юкъе а йоьхаьш: болх барца деккар таккар, нийсса ая ялат хьаьрг лаьттан тіа болх бийтар, болдаьс хоьхан толар, кхачах болх бийтар, в. хх. дІ.

Черезй - балкхарой историко А. К. Текуева ма ялдарра, эрсий кулакех, дукхха а реакціонерІа хиннад лухкагіча дьаьсе боаахана тіехьайсача формашца къаьстіеча эксплуататеннен бурзаьбина хиннад ялат ялат бола кулакашца. Царна гіойлеаьгіа хиннад кагиталаьн хьайолаьлле хиннга отношенеш лелаьр. Лоамарошца а волча кулакех - рузиьга ший шоай тайпара хилаьрг нийсеннача боккхийча башхаллоашца ца белгалгіьийна а хиннай из (юхьышца колхозаш боьхеча хана аьхкагіа хиннай ура Ніаьхо боьдаьн ханачуг). Эгіарг хьаьлха, дукхагіа хозаре Нохч-Гіалгіайчен кхаь зонана юкъе а боккхий башхаллоашца.

«Да батрак вар са, — ихаш дийнад. Гудермесэрча А. Висанитова, — горо боаашин Іаьвийлатташ ше къаьстеташ лелаьдерггар лаьтта? Кулакаш дІадала дийзар лаьтта. Цо говраш пухи телар, ціаьта аз болх бора. Чийила ялат кхаьа дьаька дечкар оаха. Ши дакъа кулака Варталаева діаьзар, цхьа дакъа сона кхоачар. ДиканІа хьийьача шера я 20 пунт мара кхачаьар сона доаьпут мара кхачаьар сона доаьпут мара кхачаьар сона доаьпут

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

1974 шера 21 августе Нохч-Гіалгіай АССР Лакхехьарча Совета Президиума арґіанара заседани хилар.

Лакхехьарча Совета Президиумо дайнар социалистически доаллаьнна тіаьхуьдарашца лоаттабу кховсам чіоаґіберах доля доп. Цу деношкарчу лаьмнашца, социалистически гіулакхашца тіарца болхлой кадраш бокъонца тоьхнаш. 1975 шера 1 январь хьаґіаьхкачалле техкан тешамен болх нах ву гіулакхашца тіа уьзийтелеш.

Ведомственнаш чухкаран бухгалтерский товаро - материальни ценностий учет толаґіа, ревизионни гіулакхий боярах лиьхбелаґа, расраташ лечьхьоршаш хилара а лечьхьаьнна паччахьалкхенни общественний средствах бинаш кхаметтаотталаґіа царгара хьадехара а.

Къахьегамой депутатий районнин городской Советий исполкомаша тіаьдиллад социалистически доаллаьн лорашех дола закониш кхоачашдера беча балла хьаькъьхара дош Советий исполкомийн сессейн заседанешка дувцилла.

Чурча гіулакхий министерствоца, прокуратура, суда органашта тіаьдиллад паччахьалкхенни общественни хіамаш лечьхьарца, доал ца хилара лоаттабу кховсам чіоаґіберга, социалистически законашца доаллаьнна тоьхнаш моттигаш тоькхачен дувцилчен хана дикаґіа теркаьхьгера.

Президиумца заседане иштта дайнар дика культех доля законодательство кхоачашдера тіаьхьожам лоаттабера хьаькъгамхой депутатий Чурч-Юртовскин Шалинскин райсоветий исполкомашца беча балхах доля тоьхнаш тіаьдиллад чаккдаха дика ґіулакхашца.

Лакхехьарча Совета Президиумо Указ тіайнйаш Шалинскин, Дуба-Юртовскин юртсоветерча Чирч-Юрт яха юрт бодхлой поселкай категорех лаьрхіарен Шалийскин района ч а болгіаш хьаькъегамхой депутатий Чирч-Юртовскин поселкоран Совет ваштаґіоллаьрен ъхьаькъеча. Заседане дайнар дукха бераш долча ноаношта орденаш медалашн яларах дола а кхидола деношца а.

ИЗ МАССАНЕ А ЛОАРХІАШ Я

«Чечингосстрой» треста чуйоаґіаьна ПМК-557 колаґітаьнна ялна ца. Іеш треста берриґіа болхлоьнна дика, доьзна ца лар чіоаґіа сайлеш я. отделочнийкий бригада бригадир Сапаева Таминґіаз. Сагах доахача дикана ґіулакхашца хьара доаллаш дац сий. Хьинаре къаьхьаг бацца дика толамаш доахаш хилар, шийца болх бечаьна ваханна Іимерза, безаме, товш хилар, моллаґіча шийтара ваьнаш доля новкъостаде из кийча хилар да ваьхьа дег чу юкъаш из царна сеаґіаьнна.

Моллаґіа баде а ше карадаьла болх бинза кхоачашбеш, шийна тіаьдилла ґіулакх хиннаьхьеш цІенен кхоачашдеш оамал бинзаш я ваьхьара дегіара, шера, діаяхача хано доьдадь мордаш долаш юхь йола кхаьсаг. Маьхло йоагаьнь хьатара ваійрачча юхь юхь кулгалдаькра шоькаца хьаькоьх из боьхонца йола производственниця хилар. Вурийтта шу дизад балха моттиг ца хуьшаш ґіишлошъеча Таминґіаз къаьдеґ.

— Ду шерашка пІаккха йоаґіасашца къахьегама лер йитай Таминґіаза, цунца кхаьхьарчаш из керта латтаяь отделочнийкий бригадеча ґіишлошкоша, — аьлар, царех ше доькхал деш волга хьаькайта ґіегташ санна ПМК-557 нахаьнна Наиаьхьен Іалаш Нажмудинна. Цар дакъа а лоаш хьаьдадуьйтаьхьаьнна ґіулакхашца ґіишлоьнна, ґіишлоьнна, ґіишлоьнна,

ДОАЗОЛ ДЕХЬА САЛАІА...

Шоай мъхъ ха туристически къкъашка ІІІхлу Нохч-Ілаїчен эзарашт болча къахьгамхоша. Хъи деношка вай мехкахой йоккха группа яхай вежарашка йолча Болгаре. Уж ба хьалха латта болхой, матеграш, боргалдираш, нижеенераш, ІІулаккхера иах — республика промышленностен, юрта боахамен къахьегамхой.

Группе ва Грозненсан вагонин депо боргалдер Геннадий Борисович Мишин, йиллаїча горбыткомбината мастер-обучаник Иса Мусхажиевич Хайдаев, Нохч-Ілаїчен университетан преподаватель Рубашевская Алевтина Петровна, иштта кхьбараш.

Барайтта дайнахьа Болгаре хургба туристан, болхлошка вІашаІіхьатаргбе, кхъхьегамен сийлен мотт ешначка хьожаш чакхбаргбе. Цул совгІа ціи ціа хезача «Дош» ІІоматраш» яхача хурорте са а доІаргда.

Иштта массеек да хьалха туристий кхы цхьаьхьа йоккха группа Чехословаке яхар. Шийтта да доаккхаргда пар цига. Чехословаке йоаззаш болча мотт ешначка хьожаргба туристаш, дуней тІа ціи хеза йолча «Карлови Вары» яхача курорте а хургба.

Чехословаке балхачарна юкъе ба ІІишлоной управление машинист Юрий Гавриловичгрунин, «СевкавнефтегазстроІ» объединенене инженер Раиса Ивановна Грунина, «Октябрьнефть» НГДУ кочегар Лидия Андреевна Емельянова, хлаДокомбината электромонтер Анатолий Васильевич Изотов, иштта кхьбараш.

Иштта 25 августе Польшен Чехословакен яха кайчуьн в Нохч-ІІаІгІайчен туристи аргІанера группа. Кхыча мехкашка экскурсешка яхар культурин салаІаргда боарзаш ешаІаттаб Нохч-ІІаІгІайчен къахьегамхой.

Я. БУБНЕНКО.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

«ФРАНСА» ФУ ДЕРГДА

ІІаІгІане да, ІІалаьмате доккха форма кема ІІулаьхьа кхъ баьчча ІІехьаГІа ше даьм латтача порте коаддогІаЧа хаьна цунна ІІбарахьежаш. Берга тІа Іобуьл пассажирашт, шоай хІІамилгат хьагулъеш я кеначж. Саг ІІаовоиаш доаззаш ІІехна кема кІанц кема ІІІа юхьера а шийт хургдолучуьра хьежаш ва латтарздоаГІа эгтара ІІулаьхьа причале ІІалаудитнта ІІІачІоаІт я дан мотнин обновленнта, учебни база хургьа е ешка а даь ІІІехьургда.

ХІанз дуненгарер ІІІечча хІеана дан ьаьнна доле, ЧІоаттІа дездеп, мехка президент ер ю ер, 14 шу хьалхагІа ця тІа даьхьха а дувен тІа эгтара йоккхагІа йолча пассажирсан Франце хьаьмаг дегьаондалин хинна ІІІаттта а доле кема ,да.

Бакъ а долаш да, чхх гурахьа «Франс» яха океанси тьлоход эксплуатаеча - ІІІалаьккха лерхІаш хилаш. Цуьл ІІІоаьлгда 300 метр соагІа да, шорда — 33,7 метр, ІІІера мукъ а ІІІеІхьа хи тІара дозал — 56 эзарчоен. Ер дешачоа цифраш кІорда, ца яйта: безам, ІІІалаьдаьх, хьгы а массеек цифра ІІІи боаьхьаьсьга аз. «Франса» тІа хоп 5044 пассажир, экнажи берда тІара кема ІІІулаьх дезиш ІІІхаьга ІІІаьрІІІечча 2.500 соагІа (37 ва. Ит хьалдарга ІІІІаІахий-ез 418 миллион франк. Из ІІІалаьмате ІІІхкка аьчча ІІІо уж гаттарчу 16 шера іхьаметтаталг ІІІеаьш дер.

Спортишка аьлаш, ІІІи бассейн, 664 саг ІІІаьрхІа кинотеатр, театральын зал, массеек ресторан, ІІІІаьх автомобила ІІІаьрхІа гараж, хІІІІо, ІІІеІІІ фо чуІІІаза ІІІолашІІІа йолча система, дуккха кхьІІІоаьг хІІІамаш чІІІоаьлг да из ІІІалаьмате доккха кема. Кема ІІІаьлдарн ший доалаьхь из ІІІолаш ярн ІІІалгІ бугеи Европе эгтара йоккхагІа, а-ІІІаьІІІ шу соагІа хана Франце порташТеН хьІІІаьселамерикански форма йІІІстшен хьалдаІІІа форда тІа ІІІолларе бьзам доаттаІІІеГа ІІІалашеш а йолаш французски керттера трансатлантически компани («Трансат») я.

ІІІаькха иштта кхьІІІен ІІІогІаьсен форма ІІІІаьхьа, сиГьенна ший эгтара дезагІеен доккхагІаьчкеан хьаьнна ца йолаьІІІ хІаьнаІ? Из мукъаІІІа, чхх ІІІеХьаьрга хана ІІІаьхьнна дефьинит, ІІІІаьтельстьстен сийлендпта кхы ІІІа метта йолаье ца могаш, сеЛлера ІІІаьхьІІІарен хинна. Цу тІа, а правительстьстен компанера ІІІаьхьІІІна, хІІІа лена ІІІа субсидеш шоаш а кхы ІІІегІІІошІІІга.

ІІІаьдахьа шера «Трансат» даь ве 70-миллион франк хилар, уж шера — ІІІеІІІІ лефинит 120 миллион франк хила мегаш я. ІІІинтача эттаг ІІІа хиттар; фу дергдоаг форда тІа хьаьмн сий хьаьлоаттаьлеш, французаша де а доаГІаш доккхаьлеш ІІІна йолча форда держаьлаш дог ІІІолдоахьаш хинна «Франсе» ІІІа? Фу дина баьхьаьм ІІІа цунна: доазол дехьарча клиентата доккхарда ца е форда тІара гостиница ергьа цунах?...

Толм болча дайнера вахар еслаьва лоаІІІ хилар нин бе-ІІІьхьаьна ала йиш йолаш ца. Кьеда хинна цунца... ваиаци, ІІІхьы тІа а кІаьлдтад из мехкадаьІІІ хьаьІІІ кризисс.

БедгІала, 10 шу хьалхечІа Атлантике ІІІолла ухача пассажирех 80 процент барашт мара бечар фера ІІІолла йелача транспортаца яха ловш. ХІаьта 20 процент барашт форда ваьхьаІІІа ухар. Суре ІІІаьхха хувшдеаьлаш соахха. КъьлбаседеГ Атлантике ІІІолла йелача пассажирех 0,8 процент мара форда ІІІаьхьаГІа аьа рьаьа ца хинна ІІІа хана.

Сайтотча ІІулаьхьата баха безаче ІІІаха - ІІІьтуьв болашлоцІІІер ха реактивни пассажирскеи авиаиес ворхІ сахьІІІ. Из сахьатан - ІІІкъ баьчуьл ТІехьаьГІа, самолета ТІхьама хІаа БІаргагу сигалдаха ІІІатта Маиахеттена Гиргсан... Дуьй деІІІ ІІІиъ бусп ІІІхьаьта ІІІІаьІІІ ІІІІаьчІІІ ваьхьа йелачуьл ГІойлеГІа ца хилар гуш да. Кхы тайпа да ІІІулаьх — тенха на йолла туристически форда кургаш. ЦІхьаьбаьла, гуш малаьрбуьене йолаьеІІІ ІІІІаьІІІ ІІІІаьккха дича а юха ІІІІаьотІаьлурбгаш. ІІІарта «Франс» санна дола теплоходхан лелаДарга бола маьІІІ. Маьлбуьене йолаьеІІІ энергетически кризисо доагора маьхаш ІІІІеІІІІа ІІІІаьхьаьІІІ. Цунна ІІІІаьхьаьІІІ ІІІІаьхьаьІІІ ІІІІаьІІІ ІІІІаьІІІ ІІІІ